

Ons cultuurpact is uniek in de wereld

kennen hem en wie hem zoekt, moet
 onkere gangen dolen in de Wetstraat 16,
 g van de federale premier. Daar, in een
 oor, heeft hij zijn intrek genomen: Paul
 rzitter van de Vaste Nationale Cultuur-
 De Morgen ging hem opzoeken en
 met een van de vurigste verdedigers van
 atie. Conclusie: het cultuurpact is een
 gesel.

eving

cultuurpact
 t worden afge-
 ft.' Het is een
 t die als het
 aster van Loch
 discussies over

regel dat bijvoorbeeld Vlaams
 Blok-vertegenwoordigers uitgeslo-
 ten kunnen worden. Er zijn trou-
 wens drie systemen van vertegen-
 woordiging, het derde systeem is
 veel minder rigide.

"Even belangrijk als het ideolo-
 gisch pluralisme is echter het
 pluralisme van de gebruiker.

esthetische of kunstcriteria mag
 steunen. Dat veronderstelt
 natuurlijk dat die adviesraden
 experts in hun rangen tellen.
 Maar daarbij mag de kunstensec-
 tor zich niet onttrekken aan de
 verplichting om het pluralisme
 van de gebruiker te garanderen."

**U bedoelt dat iemand die zijn
 smaak niet terugvindt in het
 door de overheid gesubsidi-
 eerde kunstaanbod bij u een
 klacht kan indienen.**

"Uiteraard. Een individuele kunst-
 liefhebber kan dat, een vereniging
 van senioren, studenten of arbe-
 ders kan dat, maar ook een
 theatergezelschap dat wel kwali-
 teit levert, maar bijvoorbeeld niet
 tot de avant-garde behoort. De
 Vlaamse overheid moet erop toe-
 zien dat ze in haar subsidiebeleid
 oog heeft voor alle kunstuitingen
 - dus ook voor niet-vernieuwende
 bijvoorbeeld en voor de smaak
 van iedereen. Ze moeten natuur-

men zoekt naar m
 participatie te ver
 beter het oude pac
 Ik stel echter vast
 Vlaamse decreten
 aan hun laars lap
 het decreet op het
 beleid. Dat bepaalt
 een cultuurbeleid
 indienen bij de Vla
 Als dat plan goed
 krijgen ze extra ge
 geen enkele advi
 minister daarbij a
 het ideologisch plu
 pluralisme van de
 den daardoor gesc
 natuurlijk een erns
 zo krijgt de Vlaam
 te grote greep op
 tuurbeleid. Het is p
 dreven inmenging
 die het cultuurpa
 ren."

Als iemand het d
 ulla geeft

Alleen insiders kennen hem en wie hem zoekt, moet door heel wat donkere gangen dolen in de Wetstraat 16, de ambtswoning van de federale premier. Daar, in een piepklein kantoor, heeft hij zijn intrek genomen: Paul De Broe, de voorzitter van de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie. *De Morgen* ging hem opzoeken en maakte kennis met een van de vurigste verdedigers van cultuurparticipatie. Conclusie: het cultuurpact is een zegen en geen gesel.

Brussel / Eigen berichtgeving

Karl van den Broeck

‘**H**et cultuurpact moet worden afgeschaft.’ Het is een kreet die als het monster van Loch Ness opduikt in discussies over het cultuurbeleid. Vorige week kwam hij nog uit de keel van Vlaams parlementslid Dany Vandebossche (SP.A). Telkens valt ook op dat maar weinig opiniemakers en bewindvoerders precies lijken te weten wát het cultuurpact precies is en waarvoor het dient. Paul De Broe, de voorzitter van de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie doceert.

“Het cultuurpact uit 1973 heeft zijn oorsprong in de eerste staats-hervorming van 1970. De grondwet, die van cultuur een gemeenschapsmaterie maakte, verliet toen de klassieke Belgische evenwichten tussen Vlamingen en Walen en tussen vrijzinnigen (in de meerderheid in Wallonië) en katholieken (oppermachtig in Vlaanderen). Bij de vrijzinnige liberalen en socialisten in Vlaanderen zat de schrik er diep in dat de CVP het cultuurbeleid volledig in haar greep zou krijgen. Het cultuurpact diende dus om het oude nationale evenwicht te waarborgen. Daarom is de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie ook nationaal (nu federaal) gebleven. Zelfs als Vlaanderen het cultuurpact zou willen afschaffen, dan zou het nog de steun van Wallonië nodig hebben.”

Het resultaat is wel een politisering van het cultuurbeleid. Beheers- en adviesraden worden samengesteld volgens politieke kleur. Dat kan toch niet gezond zijn.

“Die kritiek is misschien terecht, maar dat is niet de schuld van het cultuurpact. Dat legt wel op dat alle filosofische en ideologische strekkingen die in het parlement of de gemeenteraad verkozen zijn, vertegenwoordigd moeten zijn. Dat is niet hetzelfde als ‘partijen’. Zo kan de Vlaams-nationale strekking zowel bij de NV-A als bij het Vlaams Blok vertegenwoordigd zijn. Het is op basis van die

regel dat bijvoorbeeld Vlaams Blok-vertegenwoordigers uitgesloten kunnen worden. Er zijn trouwens drie systemen van vertegenwoordiging, het derde systeem is veel minder rigide.

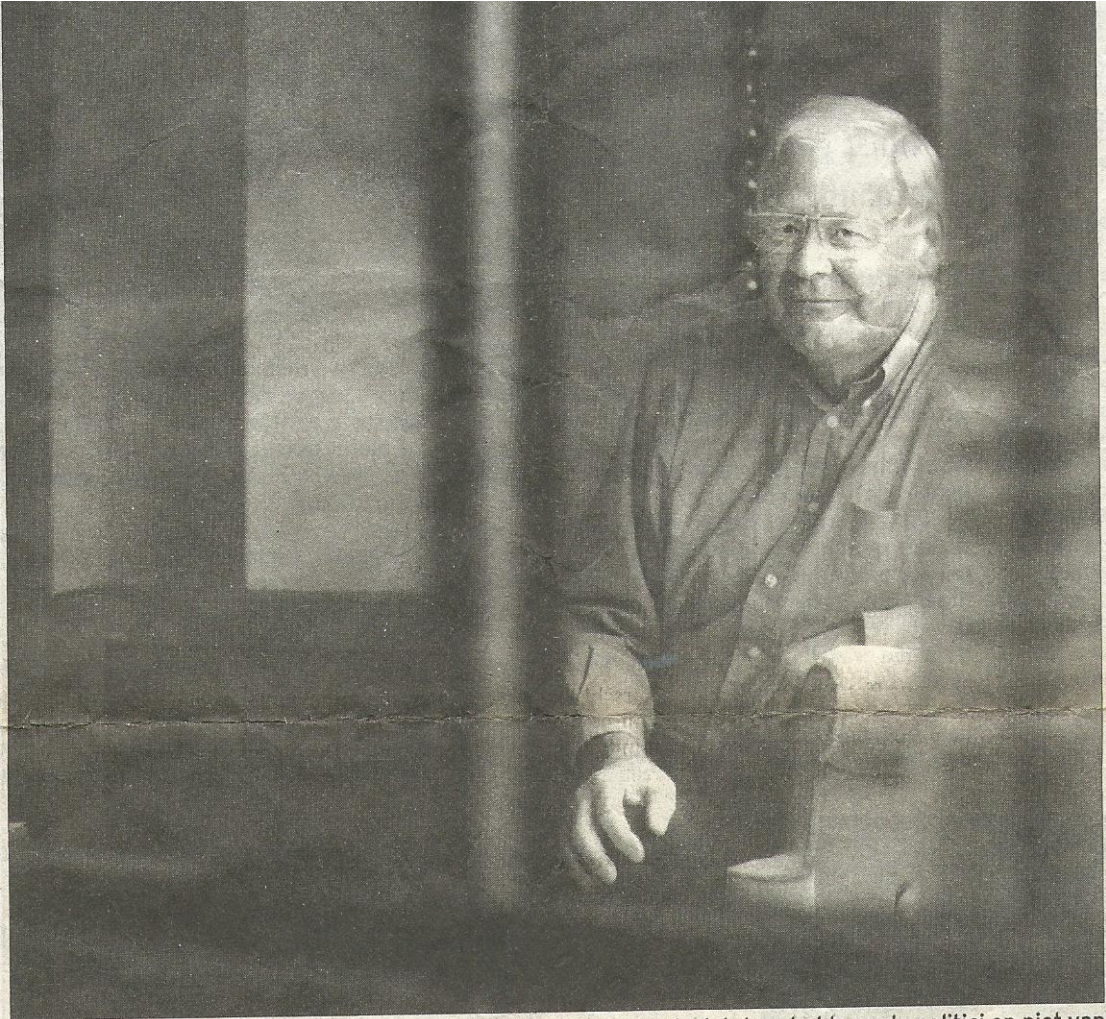
“Even belangrijk als het ideologisch pluralisme is echter het pluralisme van de gebruiker. Iedereen die gebruikmaakt van het door de Vlaamse overheid gesubsidieerde cultuurbeleid mag mee participeren in de organisatie en het beheer van dat beleid. Dát is uniek in de wereld. Dát is pas participatie. Die regel heeft ertoe geleid dat overal in België cultuur-, jeugd- en sportverenigingen (*het cultuurpact slaat ook op sport en jeugd, KvdB*) mee betrokken worden bij het cultuurbeleid. In elke Vlaamse gemeente heb je een jeugdraad, een sportraad en een cultuurraad. Burgemeesters kunnen niet zomaar, als een kleine Napoleon, een cultuurbeleid voeren dat eigenlijk in het verlengde van hun verkiezingscampagne ligt. Wie zich benadeeld voelt, kan bij ons een klacht indienen.”

Heeft de Cultuurpactcommissie ook reële macht?

“Wij zijn een verzoeningscommissie. Als er een klacht is – bijvoorbeeld van een voetbalvereniging die vindt dat de grote club in de gemeente veel meer steun krijgt –, dan gaan wij met de betrokkenen praten. Als dat overleg mislukt, doen wij een uitspraak. In het geval van die voetbalclub heeft die trouwens veel kans om gelijk te krijgen. Elke vereniging moet op dezelfde wijze behandeld worden. Wij kunnen de beslissing niet vernietigen, maar de klagers hebben natuurlijk wel sterke argumenten om naar de Raad van State of een andere rechtbank te stappen. Vergeet niet dat het cultuurpact een wet is, die later ook door de gemeenschappen in een decreet gegoten is. Bindender kan een regel in ons land niet zijn.”

Hebben jullie aanwijzingen dat dit systeem functioneert?

“Natuurlijk. In Wallonië is het verenigingsleven heel zwak. Daar is

Paul De Broe: 'Als het cultuurbeleid te veel gepolitiseerd is, dan is dat de schuld van de politici en niet van het cultuurpact.'

(Foto Gert Jochems)

de PS er toch in geslaagd om (samen met de PSC) het cultuurbeleid vanuit de politiek te domineren. In Vlaanderen zijn de gebruikers wel goed georganiseerd: meer dan 70 procent van onze klachten komt dan ook uit Vlaanderen. Als er klachten komen uit Wallonië, dan komen ze van Ecolo of van gemengde fracties; van diegenen die uitgesloten worden van het cultuurbeleid."

Hoe definieer je het begrip 'gebruiker'? In die beheers- of

adviesraden zitten toch dikwijls politiek getinte verenigingen zoals het Vermeylenfonds, het Willemsfonds of het Davidsfonds?

"Dat is natuurlijk een relicf. Maar niemand belet een nieuwe vereniging om lid te worden van die raden. Het cultuurpact zegt niet dat verenigingen de een of andere politieke of ideologische strekking moeten vertegenwoordigen. Wie een tafeltennisclub opricht, mag in zijn gemeente in de sportraad zetelen en dus meepraten

over het sportbeleid. Ik herhaal, dat is uniek. Dat kom je in geen enkel ander land tegen. Jammer genoeg is die regel niet bij iedereen gekend."

De kritiek op het cultuurpact komt vooral uit de kunstensector. Daar wil men vooral experts in de adviesraden en geen partijslaven.

"Nog zo'n misvatting. Artikel 13 bepaalt dat in de sector van de kunst elke aanmoediging of tegevoetkoming uitsluitend op

esthetische of kunstcriteria mag steunen. Dat veronderstelt natuurlijk dat die adviesraden experts in hun rangen tellen. Maar daarbij mag de kunstensector zich niet onttrekken aan de verplichting om het pluralisme van de gebruiker te garanderen."

U bedoelt dat iemand die zijn smaak niet terugvindt in het door de overheid gesubsidieerde kunstaanbod bij u een klacht kan indienen.

"Uiteraard. Een individuele kunstliefhebber kan dat, een vereniging van senioren, studenten of arbeiders kan dat, maar ook een theatergezelschap dat wel kwaliteit levert, maar bijvoorbeeld niet tot de avant-garde behoort. De Vlaamse overheid moet erop toezien dat ze in haar subsidiebeleid oog heeft voor alle kunstuitingen – dus ook voor niet-vernieuwende bijvoorbeeld en voor de smaak van iedereen. Ze moeten natuurlijk wel beantwoorden aan esthetische kwaliteitsnormen, maar die moet je niet absoluut maken. Trouwens: wat is goed of slecht? Wie bepaalt dat? Daar mag de overheid toch niet in de plaats van de gebruiker: de kunstenaar en het publiek treden."

'Het cultuurpact is het krachtigste wapen in de strijd voor meer cultuurparticipatie'

Zijn er al klachten geweest in die zin?

"Ja, enkele jaren geleden is er een klacht ingediend tegen de voorkeursbehandeling die I Fiamminghi (*het orkest van Rudolf Werthen dat door voormalige Vlaams minister-president Luc Van Den Brande in de watten werd gelegd, KvdB*) kreeg. De klagers hadden daar een punt. I Fiamminghi kreeg immers geld als cultureel ambassadeur, maar de criteria om dat ambassadeurship te krijgen, waren in geen enkel reglement vastgelegd. Dat is nog zo'n krachtig wapen in het cultuurpact: de overheid mag geen subsidie geven die niet binnen een reglement of wet vervat zit. Dat voorkomt willekeur en vriendschapspolitiek. Als individuen subsidie krijgen, dan moeten ze ook met naam en toenaam in de begroting staan."

Het cultuurpact is dus geen gesel, maar een zegen voor de cultuursector.

"Uiteraard. Op een moment dat

men zoekt naar manieren om de participatie te verhogen, zou men beter het oude pact eens herlezen. Ik stel echter vast dat steeds meer Vlaamse decreten het cultuurpact aan hun laars lappen. Neem nu het decreet op het lokale cultuurbeleid. Dat bepaalt dat gemeenten een cultuurbeleidsplan moeten indienen bij de Vlaamse overheid. Als dat plan goedgekeurd wordt, krijgen ze extra geld. Welnu, er is geen enkele adviesraad die de minister daarbij adviseert. Zowel het ideologisch pluralisme als het pluralisme van de gebruiker worden daardoor geschonden. Dat is natuurlijk een ernstige zaak, want zo krijgt de Vlaamse overheid een te grote greep op het lokale cultuurbeleid. Het is precies die overdreven inmenging van de politiek die het cultuurpact wil temperen."

Als iemand het decreet bij jullie aanklaagt...

"... dan zullen wij die klacht bekijken. Maar ik denk dat minister Anciaux zijn huiswerk dan opnieuw kan maken."

Als u iets aan het cultuurpact zou mogen veranderen, wat zou dat dan zijn?

"Ik zou het hier en daar verfijnen. Zo zou ik duidelijk streven naar een vertegenwoordiging op basis van sociologische criteria, in plaats van alleen op ideologische. Dat zou al heel wat misverstanden uit de wereld helpen. Vroeger was dat niet nodig, toen kwamen de socialisten en de christen-democraten op voor de belangen van de arbeiders, steunden de liberalen meer de hogere klassen. Maar ik herhaal: verenigingen die in advies- of beheersraden willen zetelen moeten nu al geen politiek verlengstuk hebben. Als de cultuursector gepolitiseerd is, dan is dat de schuld van de politici zelf en niet van het cultuurpact.

"Tot slot zou ik iedereen die het cultuurpact wil afschaffen willen oproepen om zich te bezinnen. Als je ziet wat dit pact gedaan heeft voor het pluralisme in de cultuursector, dan kun je spreken van een mirakel. Alle strekkingen, alle kunst- en cultuuruitingen en alle sporttakken kunnen hier aan hun trekken komen; niet omdat de politiek dat gedooft maar omdat iedereen een afdwingbaar recht heeft om mee te genieten van het geld dat de overheid investeert in cultuur.

"Het zou jammer zijn dat men op het moment dat cultuurparticipatie centraal staat in het cultuurdebat het krachtigste wapen om die participatie op te leggen onschadelijk zou maken."

De tekst van het cultuurpact kan gratis verkregen worden bij de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie, Hertogstraat 4, 1000 Brussel. Tel. 02/551.08.64. Fax: 02/551.08.69. E-mail: cultuurpact@premier.fed.be.